

Pracovní příručka pro žadatele k posouzení veřejné podpory u projektů v oblasti ochrany přírody a krajiny, konkrétně ve specifickém cíli 1.3 a 1.6 Operačního programu Životní prostředí 2021-2027

Verze – červenec 2022

Obsah

Úvod	1
Rozdělení projektů na základě osoby žadatele	2
Žadatel – veřejná a další nepodnikatelská sféra, projekty nezakládající veřejnou podporu	2
Žadatel – státní podnik LČR, VLS a podniky povodí	4
Žadatel – podnik činný v jiném odvětví než zemědělství, akvakultura a lesnictví	4
Žadatel – podnik činný v odvětví zemědělství, lesnictví a akvakultura	5
Nevládní a neziskové organizace	5
Fyzické osoby	6
Příloha 1 – Způsobilost výdajů pro VP	7
Příloha 2 – Specifické přílohy požadované pro VP	8

Úvod

Veřejnou podporou se zjednodušeně rozumí financování ekonomické aktivity (podniku) z veřejných zdrojů. Definiční znaky veřejné podpory vyplývají z čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie. Ekonomickou aktivitou se rozumí nabízení zboží a služeb na trhu bez ohledu na právní formu, způsob financování, ziskovost apod. žadatele o podporu. Projekty Operačního programu Životní prostředí 2021-2027 (OPŽP) realizované s cílem ochrany přírody a krajiny, mohou přímo souviset s ekonomickou aktivitou žadatele, jedná-li se o projekty spojené především se zemědělskou prvovýrobou, případně takové, které mohou mít na příslušnou ekonomickou činnost nepřímý pozitivní vliv ve smyslu zhodnocení majetku nebo úspory provozních nákladů podniku. V takových případech jejich financování z OPŽP zpravidla představuje veřejnou podporu.

Jsou-li níže v textu typové projekty označeny jako veřejná podpora, považujeme definiční znaky veřejné podpory za splněné a je nutné pro jejich financování využít podporu de minimis podle relevantního Nařízení (dle odvětví), notifikovanou podporu (v případě opatření prevence škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů či v opatření zavádění půdoochranných technologií a lesního hospodářství) nebo podporu podle Nařízení GBER 651/2014.

Podmínky výše uvedených typů veřejné podpory jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce podpory OPŽP 2021–2027 (PRŽaP), konkrétně způsobilost výdajů jednotlivých kategorií veřejné podpory v kapitole C.8.4, specifika a náležitosti jednotlivých kategorií veřejných podpor v kapitole C.8.3 (všechny podpory de minimis, AGRI pokyny a článek 45 a 53 GBER) a přílohy k žádosti v příloze č. 4 PRŽaP, části 4.1 jsou rovněž specifikovány v systému MS 21+ pro každou výzvu). Podmínky způsobilosti

výdajů a povinné přílohy pro výše uvedené typy veřejné podpory jsou rovněž součástí tohoto dokumentu, viz Příloha 1 a 2.

Následující text se zabývá rozdělením projektů podle rizika veřejné podpory. Rozdělení je pro přehlednost založeno na typu subjektu žadatele a dále podle typu aktivit realizovaných v rámci projektu, využití pozemků (předmětu podpory) a jejich vlastnictví. Cíl projektu není pro posouzení existence veřejné podpory relevantní.

Výčet opatření podléhajících veřejné podpoře je pouze indikativní, i typové projekty veřejné sféry nebo podniků, níže označené jako nezakládající veřejnou podporu mohou za určitých okolností představovat veřejnou podporu (zejména jsou-li velkého rozsahu, realizované v atraktivních lokalitách nebo „na míru“ podnikům), nebo se může v rámci probíhajících nebo budoucích výzev objevit nový typ předmětu podpory nebo jeho ekonomického využití. Proto je třeba vždy provádět individuální posouzení každého projektu.

Rozdělení projektů na základě osoby žadatele

Žadatel – veřejná a další nepodnikatelská sféra¹, projekty nezakládající veřejnou podporu

1. Projekty žadatelů veřejné sféry, které jsou nepodnikatelského charakteru (neekonomická aktivita)² realizované na vlastních pozemcích nezakládají veřejnou podporu.

Příklad: veřejná zeleň, veřejné parky, výsadba stromů na veřejných prostranstvích

2. Projekty žadatelů veřejné sféry a dalších nepodnikatelských subjektů, realizované na vlastních pozemcích i následně pronajatých za tržní cenu (nájemné obvyklé v místě a čase) k podnikání nezakládají veřejnou podporu. V případě, kdy se v důsledku realizace zvýší příjem z nájmu, nebo se bude jednat o nový nájem, může se jednat o projekt generující příjem³.

Příklad: chovný rybník ve vlastnictví žadatele z veřejné sféry/nepodnikatelského subjektu nesloužící k výkonu ekonomické činnosti, pronajatý podniku činnému v akvakultuře.

V případě realizace na pozemcích dalších nepodnikatelských (veřejných) subjektů (obce, města, FO nepodnikající) se uplatní podmínky uvedené v bodech 1) a 2).

3. Projekty žadatelů veřejné sféry a dalších nepodnikajících subjektů, realizované výhradně nebo částečně na pozemcích jiných subjektů – podniků, případně mající sekundárně efekt na činnost podniků z jiných než citlivých odvětví, které jsou lokálního charakteru⁴, nezakládají veřejnou podporu a jejich administrace se tedy nijak nemění.

¹ Obce, města, kraje, svazky obcí, FO nepodnikající, NNO bez podnikatelského oprávnění a další. Např. SPO mohou být i podniky, záleží na jejich činnosti

² Indikativní výčet opatření: Návštěvnická infrastruktura, naučné stezky, náměstí, parky, zahrady škol, školek, domovů důchodců a pečovatelských domů, plány péče, zámecké parky minoritních památek, skupinové a liniové výsadby, obnova a vytváření mokřadů a tůní, revitalizace vodních toků a niv.

³ Relevantní pro projekty s CZV od 100 000 EUR

⁴ Lokální projekty nelze přesně specifikovat a závěr závisí vždy na okolnostech každého případu, orientačně bezproblémová je realizace a dopad projektu v obci do 5 000 trvale žijících obyvatel, zvláštní pozornost vyžadují projekty realizované v turistických centrech.

Příklad: park ve městě, v jehož těsné blízkosti je soukromá restaurace. Projekt má pouze vedlejší efekt na podnik, který tam již byl před realizací projektu.

4. Projekty žadatelů orgánů ochrany přírody neinvestičního charakteru, realizované výhradně nebo částečně na pozemcích různých subjektů včetně podniků v citlivých odvětvích (zemědělství), vázané na povinnost orgánů ochrany přírody (OOP) konat na základě zákona o ochraně přírody, mohou představovat přenos výhody na podnik, na jehož pozemku je projekt realizován. Žadatel sám vyhodnotí riziko přenosu výhody a ošetří poskytnutí veřejné podpory zapojeným subjektům v rámci jejich smluvního vztahu.

V případě vyhodnocení, že se o VP jedná, žadatel může využít podporu:

- de minimis, kdy žadatel určí na základě rozpočtu projektu, jaký ekvivalent podpory připadá na jednotlivý podnik nebo podniky a tuto částku/částky zapíše do registru RDM. **Nedochází k přímému transferu prostředků**, pouze je výhoda připsána skutečnému příjemci – podniku. Tento postup je možné využít i v případech, že se nejedná o realizaci projektu v rámci ZCHÚ.
- Alternativně je možné, aby žadatel s majitelem předmětu podpory uzavřel smlouvu o závazku veřejné služby. Závazek podniku spočívá v péči o ZCHÚ. V případě, že projekt realizuje orgán OOP v souladu se zákonem a je financován z veřejných prostředků, představují náklady na realizaci na pozemku podniku kompenzaci za závazek veřejné služby – péči o ZCHÚ. Výše kompenzace se rovná nákladům vynaloženým na předmět podpory nebo jeho část v majetku podniku (orgán koná v zastoupení) sníženým o případné příjmy z projektu, **nedochází k přímému transferu prostředků na podnik**. Náležitosti závazku se řídí Rozhodnutím Komise 2012/21/EU a nelze předem stanovit vzor, závazek může mít více forem (smlouva, rozhodnutí zastupitelstva a další). Kraje mohou využít své zkušenosti z uzavírání závazků v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb. Tento postup nelze využít v případech, že se nejedná o realizaci projektu v rámci ZCHÚ.

Příklad: managementová opatření jako např. kosení, klučení a další (zahrnuje agri sektor), které může v důsledku vést k rozšíření pastevních ploch pro zemědělce, dojde ke zhodnocení majetku podniku

5. Projekty žadatelů orgánů ochrany přírody investičního i neinvestičního charakteru, realizované pouze na pozemcích podniků nedílně spojené s relevantním trhem (zejména odvětví sladkovodní akvakultury), vázané na povinnost OOP konat na základě zákona o ochraně přírody mohou představovat přenos výhody na podnik, na jehož pozemku je projekt realizován. Žadatel sám vyhodnotí riziko přenosu výhody a ošetří poskytnutí veřejné podpory zapojeným subjektům v rámci jejich smluvního vztahu (viz výše)

Příklad: rybník, který se nachází v EVL, vlastněný a využívaný podnikem činným v akvakultuře (i pouze extenzivní chov), dojde ke zhodnocení majetku podniku, kompenzací nákladů, které by za normálních okolností musel nést podnik.

6. Projekty žadatelů veřejné sféry a dalších nepodnikajících subjektů, realizované výhradně nebo částečně na pozemcích jiných subjektů – podniků v citlivém odvětví (zemědělství, akvakultura), které nejsou vázané na povinnost OOP konat na základě zákona o ochraně přírody, mohou představovat přenos výhody na podnik, na jehož pozemku je projekt realizován. Žadatel sám vyhodnotí riziko přenosu výhody a ošetří poskytnutí veřejné podpory zapojeným subjektům v rámci jejich smluvního vztahu (viz výše).

V případě vyhodnocení, že se o VP jedná, žadatel může využít podporu de minimis, kdy žadatel určí na základě rozpočtu projektu, jaký ekvivalent podpory připadá na jednotlivý podnik nebo podniky a tuto částku/částky zapíše do registru RDM. **Nedochází k přímému transferu prostředků**, pouze je výhoda připsána skutečnému příjemci - podniku.

Žadatel – státní podnik LČR, VLS a podniky povodí

Na tyto subjekty je obecně nutné pohlížet jako na standardní podniky, a tedy i aplikovat pravidla pro veřejnou podporu v těch situacích, kdy je dotace směřována do jejich ekonomické činnosti⁵.

Činnosti realizované státními podniky, které mají dopad do trhu a na něž musí být aplikována pravidla pro veřejnou podporu (lze podpořit pouze jako de minimis):

- MVN s chovem ryb (včetně extenzivního)

Činnosti realizované státními podniky, které nemají dopad do trhu (nejedná se o ekonomickou činnost) **a na něž nemusí být aplikována pravidla pro veřejnou podporu:**

- Projekty související se správou vodních toků⁶
- Naučné stezky
- MVN s vyloučením chovu ryb⁷
- Projekty, jejichž realizace znemožní ekonomickou činnost

Žadatel – podnik činný v jiném odvětví než zemědělství, akvakultura a lesnictví

Projekty žadatelů podniků je třeba posuzovat z hlediska dopadu na jejich ekonomickou činnost. U jiných než citlivých odvětví lze zvážit lokální efekt podpory⁸ v případě, kdy se jedná o drobné projekty lokálních podniků, jejichž aktivity oslovují zákazníky pouze v malých obcích, v řídce osídlených či horských oblastech, podpory, které nemají potenciál přilákat více zákazníků, nebo zhodnotit či zatraktivnit majetek podniku⁹. V těchto případech se zpravidla nejedná o veřejnou podporu. U větších projektů s nezanedbatelným dopadem na trh se o veřejnou podporu jednat bude.

Příklady projektů zakládajících veřejnou podporu (nezbytné aplikovat podporu de minimis, nebo v relevantních případech kulturních památek článek 53 GBER):

- MVN u vlastní podnikatelské infrastruktury typu hotel nebo penzion
- Lázeňské parky
- Zahrady zámeckých hotelů
- Nemovitosti, které jsou v majetku firmy a jsou předmětem pronájmu¹⁰

⁵ V současnosti v řešení projekty související s hospodařením v lesích, do vyřešení se postup nemění.

⁶ Správa toků podle vodního zákona, nejedná se o nabízení zboží a služeb na trhu.

⁷ Bude stanovena meliorační obsádka. Musí být doloženo a dodržováno po dobu udržitelnosti projektu

⁸ Lokální projekty nelze přesně specifikovat, orientačně bezproblémová je realizace a dopad projektu v obci do 5 000 trvale žijících obyvatel, zvláštní pozornost vyžadují projekty realizované v turistických centrech.

⁹ Relevantní zejména u podniků typu a.s., kde předmět podpory je vložen do majetku podniku.

¹⁰ Například a.s. vlastníci rybníky, které následně pronajímá podniku rybářství a profituje z nájmu.

Příklady projektů nezakládajících veřejnou podporu (jedná se příklady, je nezbytné individuální posuzování, zejména u podniků, kdy je předmět podpory vložen do majetku firmy):

- Tůň, mokřady, revitalizace toků
- Aleje, veřejná zeleň obecně
- MVN s vyloučením chovu ryb¹¹
- Rybí přechody

Žadatel – podnik činný v odvětví zemědělství, lesnictví a akvakultura

Většina podpor přímo poskytnutých podnikům činným v těchto odvětvích potenciálně souvisí s jejich ekonomickou činností a většinou se tak jedná o veřejnou podporu. Výjimkou mohou být projekty vzdálené od trhu realizované dodavatelsky.

Příklady projektů zakládajících veřejnou podporu (nutné aplikovat podporu de minimis nebo notifikovanou podporu)

- Preventivní opatření proti škodám způsobeným ZCHD (velké šelmy, jestřáb)
- Managementová opatření na pozemcích následně využívaných k chovu zvířat, zejména ta podpořená formou osobních nákladů
- MVN a rybníky s chovem ryb (pro zemědělce i rybáře, rovný přístup)

Zejména u společností typu a.s. a s.r.o. je nutné zkoumat, zda předmět podpory je vložen do majetku podniku nebo je přímo využit či souvisí s příslušnou ekonomickou činností a může dojít k jeho zhodnocení či zatraktivnění. Pokud k tomuto dochází, jedná se o veřejnou podporu.

Příklady projektů nezakládajících veřejnou podporu

- Tůň, mokřady, revitalizace toků
- Krajinná zeleň (liniová, plošná, soliterní výsadby a ošetření dřevin)
- MVN s vyloučením chovu ryb (ve vodoprávním povolení není uveden chov ryb)
- Projekty cílené na zpomalení povrchového odtoku vody (např. travní pásy, průlehy, terasy, hrázky, remízy, meze apod.), větrolamy

Nevládní a neziskové organizace

Na tyto subjekty je nezbytné pohlížet podle činnosti, kterou skutečně vykonávají, jejich právní forma není rozhodující. Proto je na ně nezbytné nahlížet buď jako na podniky (v případě že mají nějaké živnostenské oprávnění), nebo jako na nepodniky a podle tohoto rozdělení aplikovat podmínky

¹¹ Žadatel musí k žádosti doložit povolení k nakládání s vodami, ve kterém je stanoven účel užívání. Z povolení musí jasně vyplývat, že nádrž není určena k chovu ryb, tj. v účelu užívání nesmí být chov ryb uveden. Do přílohy RoPD je nutné vložit podmínku, že MVN nebude sloužit k chovu ryb po dobu min. udržitelnosti projektu.

uvedené výše. Například spolek mající registraci zemědělce je ve stejném postavení jako FO podnikající – soukromý zemědělec.

Na druhou stranu například spolek založený FO realizující krajinotvorné projekty bez živnostenského oprávnění může projekty realizovat za podmínek platných pro veřejný sektor.

Fyzické osoby

Projekty žadatelů FO, realizované na jejich vlastních pozemcích, které jsou nepodnikatelského (neekonomického) charakteru, nespádají pod pravidla veřejné podpory. FO nejsou v těchto případech považovány za podniky.

U žadatelů FO, kteří nejsou vlastníky pozemků, kde se realizuje předmět podpory, bude vyžadováno omezení realizace projektů na základě nájemní smlouvy nebo souhlasu vlastníka, aby nedocházelo k nepřímému zvýhodnění vlastníka pozemku (podniku). U žadatelů – fyzických osob je tedy přípustná realizace projektu na základě pronájmu, případně souhlasu vlastníka, pouze jedná-li se o pozemky jiných fyzických osob nepodnikajících, územně samosprávných celků, správy národních parků, správy jeskyní ČR a AOPK ČR.

Příloha 1 – Způsobilost výdajů pro VP

Předpis, část	Projektová příprava vzniklá před podáním žádosti ¹²	Projektová příprava vzniklá po podání žádosti	TDI, AD ¹³	Realizace	Zvláštní podmínky způsobilosti výdajů
GBER – Podpora na zachování kulturního a přírodního dědictví, článek 53 – investiční podpora*	ano	ano	ano	Investiční nebo náklady související s projektem	Snížení ZV o provozní příjmy po dobu životnosti investice
GBER – Podpora na zachování kulturního a přírodního dědictví, článek 53 – provozní podpora*	ano	ano	ano	Provozní náklady související s projektem	Pouze provozní náklady nepokryté provozními příjmy
Podpora de minimis, nařízení Komise (EU) č. 2023/2831, č. 1408/2013 a č. 717/2014	ano	ano	ano	Dle PO 4, není zvláštní omezení	Nejsou stanoveny
Pokyny AGRI (prevence škod způsobených ZCHD)	ne	ano	ano	Způsobilost je specifikována relevantní výzvou.	Nejsou stanoveny

¹² Jsou to všechny smlouvy, popř. objednávky na projektovou přípravu uzavřené před podáním žádosti. Vztahuje se i na jakékoli další smlouvy uzavřené před podáním žádosti, nebo na takové smlouvy, kde bylo před podáním žádosti odesláno rozhodnutí o výběru nejvhodnější nabídky (podle toho, co je relevantní) – například na TDI, AD nebo zajištění výběru dodavatele díla.

¹³ Vzniklé po podání žádosti.

* Rozdělení investiční a provozní podpory je z účetního hlediska. S ohledem na komplexnost podmínek čl. 53 GBER a potřeby dokládání řady podkladů, je nutné předávat projekty k dořešení na V. Smolkovou, expertku na veřejnou podporu.

Příloha 2 – Specifické přílohy požadované pro VP

Předpis, část	Prohlášení že podniku nebyl vystaven Inkasní příkaz	Podklady, pro zjištění, že se nejedná o podnik v obtížích ¹⁴	Další specifické přílohy
GBER – Podpora na zachování kulturního a přírodního dědictví, článek 53 – investiční podpora*	ano	ano	• Výkaz zisku a ztráty za posledních pět let • Zjednodušená finanční analýza – projekce nákladů a příjmů na dobu životnosti projektu • Prohlášení, že žadatel neplánuje změny v provozu infrastruktury
GBER – Podpora na zachování kulturního a přírodního dědictví, článek 53 – provozní podpora*	ano	ano	• Zjednodušená finanční analýza – projekce nákladů a příjmů na dobu životnosti projektu
Podpora de minimis, nařízení Komise (EU) č. 2023/2831, č. 1408/2013 a č. 717/2014	ne	ano	• Prohlášení o čerpaných podporách de minimis
Pokyny AGRI (prevence škod způsobených ZCHD)	ano	ano	• Prohlášení pro malé a střední podniky

¹⁴ Je součástí ekonomických podkladů.

* Rozdělení investiční a provozní podpory je z účetního hlediska. S ohledem na komplexnost podmínek čl. 53 GBER a potřeby dokládání řady podkladů, je nutné předávat projekty k dořešení na V. Smolkovou, expertku na veřejnou podporu.